

Nowe sankcje na Rosję w drugą rocznicę pełnoskalowej inwazji

Iwona Wiśniewska

23 lutego Unia Europejska wprowadziła trzynasty pakiet sankcji przeciw Federacji Rosyjskiej (FR). Dokument zakłada przede wszystkim objęcie sankcjami indywidualnymi 106 osób fizycznych i 88 osób prawnych z Rosji, a ponadto nałożenie restrykcji handlowych na 27 firm – również z państw trzecich – zaangażowanych we wsparcie rosyjskiego sektora zbrojeniowego. Poszerzono też listę towarów wrażliwych, których zakazano eksportować do FR.

Równolegle sankcje, głównie indywidualne, zostały rozszerzone także przez Stany Zjednoczone (był to największy pakiet od początku rosyjskiej inwazji), Wielką Brytanię i Australię (zob. Aneks). Japonia natomiast zadeklarowała przyjęcie kolejnych restrykcji w najbliższych dniach.

Komentarz

- Rozszerzenie sankcji przeciw Rosji było skoordynowanym działaniem koalicji państw zachodnich (G7 plus Australia), które miało zademonstrować jej jedność i determinację po dwóch latach pełnoskalowej agresji FR wobec Ukrainy. Nowe restrykcje to również reakcja na śmierć w kolonii karnej Aleksieja Nawalnego, za którą władze rosyjskie odpowiadają bezpośrednio (przez zlecenie jego egzekucji) lub pośrednio (przez poddanie lidera opozycji długotrwałym torturom). Biorąc pod uwagę motywy przyjęcia kolejnego pakietu sankcji, a także obserwowane lokalne sukcesy armii FR na froncie, eskalację antyzachodniej retoryki Kremla i rosnące represje wobec rosyjskiego społeczeństwa, reakcję Zachodu można uznać za stosunkowo słabą. Znamienne, że wprowadzeniu restrykcji gospodarczych nie towarzyszyły jasne deklaracje intensyfikacji wsparcia militarnego dla walczącej Ukrainy.
- Spośród przyjętych sankcji najważniejsze znaczenie mają te wdrażane wobec firm z państw trzecich (Chin, Indii, Kazachstanu, Serbii, Turcji czy ze Zjednoczonych Emiratów Arabskich), nakierowane na przeciwdziałanie obchodzeniu restrykcji. Dotychczasowe doświadczenia pokazują, że stosowanie instrumentów w tym celu (na razie głównie przez USA) nawet względem wąskiej grupy podmiotów skutecznie zniechęca do współpracy z rosyjskim biznesem również inne firmy. Nie chcą się one narażać na zachodnim partnerom, z którymi zazwyczaj utrzymują intensywne relacje. Dla przykładu w ostatnich dniach pojawiły się informacje o zakończeniu obsługi podmiotów z FR (objętych ograniczeniami Zachodu) przez banki w Turcji i Chinach, co było efektem

sankcji wtórnych wprowadzonych przez USA. Podobne restrykcje przyjęte jesienią 2023 r. wobec tankowców i traderów przyczyniły się do obniżenia dochodów Moskwy z eksportu ropy w ostatnich miesiącach – zwiększyły bowiem upust cenowy na rosyjski surowiec względem innych producentów, a także utrudniły jego rozładunek m.in. w Indiach.

- Nowy pakiet sankcji, podobnie jak wcześniejsze, podniesie koszty towarów sprowadzanych do FR i utrudni eksport rosyjskich surowców objętych restrykcjami. Zredukuje to dochody budżetowe, jednak zwiększenie kosztów nie będzie na tyle odczuwalne, by Kreml nie był w stanie finansować wojny. Skuteczność sankcji ograniczają przede wszystkim problemy z ich wdrażaniem i kontrolą ich przestrzegania – zwłaszcza przez państwa członkowskie UE, na co nakłada się łagodzenie wcześniej wprowadzonych restrykcji przez czasowe ich zawieszanie na podstawie wydawanych specjalnych licencji przez kraje UE oraz USA.
- Bez sukcesów Kijowa na froncie (zależnych od wsparcia militarnego Zachodu) Kreml nie zdecyduje się na zakończenie konfliktu zbrojnego. Najprawdopodobniej jeszcze przez kilka lat będzie w stanie finansować działania wojenne oraz zdobywać niezbędne części i technologie na potrzeby produkcji zbrojeniowej. Władze rosyjskie przerzucają w coraz większym stopniu koszty wojny na biznes i społeczeństwo oraz – jak dotąd – skutecznie niwelują rosnące niezadowolenie dzięki aparatu represji i propagandzie. Moskwę wciąż też stać na kupowanie lojalności członków nomenklatury czy wybranych grup społecznych za środki publiczne.

ANEKS. Restrykcje nałożone na Rosję 23 lutego 2024 r. przez UE i USA

1. Trzynasty pakiet sankcji UE wprowadził m.in.:

- zakaz eksportu do Rosji kolejnych towarów wrażliwych, które mogą zostać wykorzystane do produkcji zbrojeniowej (np. dronów), w tym elementów półprzewodnikowych światłoczułych (tranzystorów, diod itp.), sprzętu optycznego (celowników, peryskopów, termostatów itp.), a także komponentów elektrycznych i magnetycznych (anten, przekształtników itp.);
- surowe ograniczenia eksportowe dotyczące towarów i technologii podwójnego zastosowania wobec kolejnych 27 firm, w tym 17 z Rosji i 10 z państw trzecich: Chin, Kazachstanu, Indii, Serbii, Sri Lanki i Turcji (zob. [Rozporządzenie Rady \(UE\) 2024/745](#));
- zamrożenie aktywów w UE 106 osób fizycznych z Rosji i zakaz ich wjazdu do państw członkowskich. Wśród tych osób są te powiązane z sektorem zbrojeniowym FR (np.: Władimir Sorokin – dyrektor generalny biura konstrukcyjnego Iskra zajmującego się produkcją silników rakietowych) czy z logistyką (np. Swietłana Sawieljewa – dyrektorka generalna firmy M Leasing, świadczącej usługi leasingowe Ministerstwu Obrony FR). Na listy sankcyjne wpisano też m.in. gubernatorów obwodów tulskiego, biełgorodzkiego i riazańskiego oraz ministrów z samozwańczego rządu okupowanego obwodu chersońskiego;
- zamrożenie środków w UE 88 firm, przede wszystkim rosyjskich, przede wszystkim powiązanych z sektorem zbrojeniowym, w tym spółki Region – głównego rosyjskiego

dostawcy bomb lotniczych, biura konstrukcyjnego Iskra zajmującego się produkcją silników rakietowych czy Generalnego Biura Rakietowego z Korei Północnej, które jest zaangażowane w przekazywanie FR pocisków balistycznych; a także firm związanych z logistyką, w tym przedsiębiorstwa żeglugowego Softfracht obsługującego Ministerstwo Obrony FR (zob. [Rozporządzenie wykonawcze Rady \(UE\) 2024/753](#)).

2. Restrykcje wprowadzone 23 lutego przez Stany Zjednoczone oznaczają dla amerykańskich podmiotów całkowity zakaz współpracy z osobami fizycznymi i prawnymi wpisanymi na listy sankcyjne USA oraz zamrożenie aktywów tychże osób. Na listach tych znalazło się m.in.:
 - 57 osób fizycznych, w tym ambasador FR na Białorusi Borys Gryzłow oraz trzech przedstawicieli rosyjskiej służby więziennej wiązani ze śmiercią Nawalnego, w tym Walerij Bojariniew – zastępca szefa Służby Więziennej FR, nagrodzony przez Władimira Putina po śmierci opozycjonisty;
 - prawie 500 osób prawnych, w tym podmioty z rynku finansowego, m.in. bank Awangard wraz z bankami regionalnymi, SPB Bank (który de facto był pod sankcjami USA od listopada 2023 r., gdy jego właściciela – Giełdę Papierów Wartościowych w Petersburgu – wpisano na sankcyjne listy amerykańskie; bank przechodził jednak restrukturyzację, której celem było wyprowadzenie go spod restrykcji) oraz Narodowy System Kart Płatniczych, który zapewnia obsługę kart wewnątrz Rosji i wydaje własną kartę bankową MIR, akceptowaną także przez banki w kilkudziesięciu państwach świata. Na listach sankcyjnych umieszczono również firmy odpowiedzialne za logistykę, np. Sowkomfłot – rosyjską spółkę żeglugową (dotychczas objętą jedynie sankcjami finansowymi) wraz z 14 należącymi do niej tankowcami, oraz firmy z 11 państw trzecich, m.in. Chin, Liechtensteinu, Serbii czy ze Zjednoczonych Emiratów Arabskich, które są zaangażowane we wsparcie produkcji zbrojeniowej FR (zob. [Russia-related Designations](#)).